

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової та дошкільної освіти

Проректор із науково-педагогічної роботи

Р.В. Михальченко

«30» серпня 2023 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФОРМУВАННЯ МЕДІАКУЛЬТУРИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Ступінь магістра

Спеціальність 013 Початкова освіта

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»

Миколаїв – 2023

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Тимченко Алла Анатоліївна, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук.

Програму схвалено на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри початкової та дошкільної освіти (Якименко С. І.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Голова навчально-методичної комісії (Хрящевська Л.М.)

Програму погоджено навчально-методичною радою університету

Протокол від «30» серпня 2023 року № 12

Голова навчально-методичної ради (Н.В.Михальченко)

Анотація (українською мовою)

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Формування медіакультури вчителя початкової школи» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування теоретичної та практичної бази знань з основ медіосвіти та медіаграмотності і практичних навичок ефективної взаємодії з інформацією, отриманої з медіа джерел; формувати здатність аналізувати тексти медіа.

Завдання курсу:

- засвоїти особливості формування медіакультури вчителя початкової школи;
- усвідомити медіа засобів на розвиток сучасного суспільства;
- сформувати теоретичні та практичні навички медіаграмотності.

Міждисциплінарні зв'язки: Основи педагогічної майстерності та етика вчителя початкової освіти, сучасні моделі початкової освіти, методологія наукових досліджень, Інтерактивні технології в освіті. Навчальна дисципліна складається з 3-х кредитів.

Ключові слова: *медіакультура, медіаосвіта, вчитель початкової школи, Нова українська школа, Державний стандарт, педагогічна система, засоби маніпуляції свідомістю.*

Анотація (англійською мовою)

The study program of the selective educational discipline "Formation of the media culture of the primary school teacher" is compiled in accordance with the educational and professional program of training for masters of the specialty 013 Primary education according to the educational and professional program "Primary education".

The subject of study of the academic discipline is the formation of a theoretical and practical knowledge base on the basics of media education and media literacy and practical skills of effective interaction with information obtained from media sources; form the ability to analyze media texts.

Course tasks:

- learn the peculiarities of media culture formation of the primary school teacher;
- to understand media means for the development of modern society;
- to form theoretical and practical media literacy skills.

Interdisciplinary connections: Basics of pedagogical skill and ethics of a primary education teacher, modern models of primary education, methodology of scientific research, Interactive technologies in education. The educational discipline consists of 3 credits.

Keywords: *media culture, media education, primary school teacher, New Ukrainian school, State standard, pedagogical system.*

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «**Формування медіакультури вчителя початкової школи**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності **013 Початкова освіта** за освітньо-професійною програмою «**Початкова освіта**».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування теоретичної та практичної бази знань з основ медіосвіти та медіаграмотності і практичних навичок ефективної взаємодії з інформацією, отриманої з медіа джерел; формувати здатність аналізувати тексти медіа.

Міждисциплінарні зв'язки: Основи педагогічної майстерності та етика вчителя початкової освіти, сучасні моделі початкової освіти, методологія наукових досліджень, Інтерактивні технології в освіті.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1. 1. *Мета курсу:* формування теоретичної та практичної бази знань з основ медіосвіти та медіаграмотності і практичних навичок ефективної взаємодії з інформацією, отриманої з медіа джерел; формувати здатність аналізувати тексти медіа.

1. 2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

Завдання курсу:

- засвоїти особливості формування медіакультури вчителя початкової школи;
- усвідомити медіа засобів на розвиток сучасного суспільства;
- сформувати теоретичні та практичні навички медіаграмотності.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Навички креативного мислення, набуття гнучкого образу мислення, який дозволяє зрозуміти та розв'язати проблеми та задачі, зберігаючи при цьому критичне ставлення до сталих наукових компетенцій у галузі початкової освіти

ПРН 2. Уміння до імплементації законодавчих та нормативно-правових актів у галузі початкової та вищої освіти

ПРН 7. Уміння приймати управлінські рішення у галузі початкової освіти

ПРН 9. Уміння аналізувати знання про сферу освіти, сутність, зміст і структуру освітніх процесів, володіти системою знань про історію та сучасні тенденції розвитку педагогічних концепцій і предметних методик

ПРН 11. Уміння здійснювати самостійно-пошукову роботу; користуватися сучасними методами навчання, як складовою психолого-педагогічної компетентності викладача початкової школи.

ПРН 13. Уміння переносити знання у власний педагогічний досвід; критично аналізувати різні педагогічні теорії навчання та виховання, давати самостійну оцінку різноманітним явищам педагогічної теорії і практики.

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Загальнонавчальна. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; чинним нормативним забезпеченням початкової освіти тощо.

ЗК 2. Інформаційно-аналітична. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.

ЗК 3. Дослідницько-праксеологічна. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі професійно-педагогічної діяльності. Здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати автономно

ЗК-4. Комунікативна. Здатність спілкуватися державною мовою на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації. Здатність до розуміння чужих і продукування власних програм комунікативної поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, активній взаємодії з іншими мовленнєвими суб'єктами. Уміння володіти різновидами стилів мовленнєвого спілкування в ситуаціях запобігання та врегулювання конфліктів.

ЗК 7. Міжособистісної взаємодії. Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, учнями та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного вирішення педагогічних конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.

ЗК-9. Інформаційно-комунікаційна. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності вчителя початкових класів й у повсякденному житті.

II. Фахові:

ФК 1. Дослідницька. Здатність використовувати форми, методи, технології та враховувати принципи науково-педагогічних досліджень, виявляти тенденції розвитку подій та прогнозувати розвиток педагогічних процесів у системі початкової та вищої освіти, а також підвищення професійної майстерності викладача, вчителя.

ФК 2. Проектувальна. Здатність і готовність проектувати та застосовувати сучасні педагогічні технології з метою забезпечення оптимальних умов пізнавальної діяльності дітей молодшого шкільного віку, студентів ЗВО, аналізувати та оцінювати різноманітні психолого-педагогічні, методичні фактори, передбачати можливі наслідки їх застосування.

ФК 3. Організаційна. Здатність організувати навчально-пізнавальну, виховну діяльність молодших школярів та студентів, організації їх самостійної, пошукової роботи, участь у роботі кафедри, в організації та проведенні семінарів, конференцій, педагогічних читань, виставок, конкурсів, у розробленні навчально-методичних матеріалів щодо покращення якості роботи та професійної майстерності.

ФК 4. Предметна. Здатність і готовність застосовувати сучасні методи, технології, прийоми, засоби навчання і виховання у сфері освіти, спираючись на знання з дисциплін психолого-педагогічного циклу і методик навчання. **ФК 6.** Здатність і готовність застосовувати інформаційно-комунікаційні технології, опрацьовувати різні види інформації.

ФК.6. Інформаційна. Здатність і готовність застосовувати інформаційно-комунікаційні технології, опрацьовувати різні види інформації.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться: 90 годин / 3 кредитИ ECTS. ;

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Кредит 1. Світ інформації та його вимоги до особистості

Тема 1. Медіаосвіта як основна вимога до особистості інформаційного суспільства.

Поняття медіаосвіти особистості, системи мас-медіа. Засоби передання інформації. Головні механізми розвитку медіаосвіти особистості та освіченості.

Тема 2. Світовий досвід медіаосвіти.

Огляд світового досвіду концепцій медіаосвіти. Концепція медіаграмотності (або візуальної грамотності), оцінкові концепції ,комунікативні концепції.

Кредит 2. Різновиди та історичний розвиток друкованих медіа

Тема 3. Друковані масмедіа

Характерні ознаки газетних видань. Основні функції засобів масової комунікації. Друковані періодичні видання.

Тема 4. Фотографія

Історичний розвиток фотографії. Різновиди фотографій, класифікація. Аналіз фотографії як медіа тексту.

Кредит 3. Різновиди та історичний розвиток телевізійних медіа.

Тема 5. Кіно і телебачення

Визначення кіно та телебачення. Види та кіножанри. Сучасні телевізійні жанри та формати. Особливості створення телешоу.

Тема 6. Інтернет і мобільний контент

Поняття про інтернет. Засоби комунікації в Інтернеті. Поняття блогу та блогової журналістики. Безпека та етика в Інтернеті.

Тема 7. Радіо і музика.

Історія і винахід радіо. Використання радіо. Особливості сучасного радіомовлення

Тема 8. Реклама

Фактори розвитку реклами. Нетоварна реклама. Роль реклами в сучасному житті. Відеокліп як засіб реалізації музичного твору.

Кредит 4. Медіатексти: аналіз, запобіганням маніпуляціям і створення

Тема 9. Різновиди аналізу медіа текстів.

Поняття медіа тексту. Аналіз медіатекстів різних видів медіа. Аналіз медіа в контексті ринку

Кредит 5. Основи медіаграмотності та практичних навичок взаємодії з інформацією

Тема 10. Основні засоби маніпуляції свідомістю та створення медіатекстів.

Поняття про маніпуляцію свідомістю. Маніпулятивні можливості новин. Маніпуляції у рекламі. Мульфільм як засіб маніпуляції свідомістю.

3. Рекомендована література

Базова

Посібники

1. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід: Навчальний посібник / О.Т.Баришполец, Л.А.Найдьонова, Г.В.Мироненко, О.Є.Голубева, В.В.Різун та ін.; За ред. Л.А.Найдьонової, О.Т.Баришпольця. К.: Міленіум, 2010. 440 с.
2. Основи медіа грамотності: Навчально-методичний посібник для вчителя 8 (9) клас. Плани-конспекти уроків / За ред. В.Ф.Іванова, О.В.Волошинюк, О.П.Мокрогуза. Київ Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. 190 с.
3. Практична медіаосвіта: авторські уроки. Збірка / Ред.-упор. В.В.Різуна та В.В.Літостанського. – Київ: Академія української преси, 2013. 447 с.
4. Шейбе С. Медіаграмотність: Підручник для вчителя / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу / Перекл. з англ. С.Дьома; за загал. ред. В.Ф.Іванова, О.В.Волошенюк. К.: Центр вільної преси, Академія української преси, 2014. – 319 с.

Статті

5. Бакіров В.С. Креативна модель медіаосвіти: експеримент Каразінського університету / В.С.Бакіров, Л.В.Стародубцева // Педагогіка і психологія. 2013. №2. С. 29-37.
6. Жалдак М. Інформатизація школи: комп'ютер і здоров'я дитини / М.Жалдак // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2001. – №4.– С. 42-46.
7. Іванова Т.В. Медіаосвіта та медіа грамотність як актуальні тенденції виховання сучасної молоді / Т.В.Іванова, В.Ф.Іванов // Педагогіка і психологія. 2013. №2. С. 46-54.
8. Коломієць А. Міжпредметні та над предметні проекти як спосіб розвитку інформаційної культури студента / А.Коломієць, Д.Коломієць // Педагогіка і психологія професійної освіти. 2006. №2. С. 24-31.
9. Литвин А. Використання технологій мультимедіа у професійній підготовці / А.Литвин // Педагогіка і психологія професійної освіти. 2005. №2. С. 7-21.

10. Найдюнова Л.А. Основні напрями і перші підсумки експериментального впровадження медіаосвіти на всеукраїнському рівні / Л.А.Найдюнова // Педагогіка і психологія. 2013. №2. С. 38-45.
11. Непомнящий Б. Освіті – Космічні можливості / Б.Непомнящий // Директор школи, ліцею, гімназії. 2001. №4. С. 30-34.
12. Синьов В.М. Потенціал віртуального комп'ютерного середовища в аспекті колекційної медіаосвіти і соціальної реабілітації осіб з обмеженнями життєдіяльності / В.М.Синьов, А.Г.Шевцов // Педагогіка і психологія. 2013. №2. С. 61-65.
13. Чинок О. Мультимедіа системи та їх ефективність у системі відкритого навчання /О.Чинок // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2001. – №4.– С. 47-52

Допоміжна

1. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід: Навчальний посібник / О.Т.Барішполець, Л.А.Найдюнова, Г.В.Мироненко, О.Є.Голубева, В.В.Різун та ін.; За ред. Л.А.Найдюнової, О.Т.Барішпольця. – К.: Міленіум, 2010. – 440 с.
2. Основи медіа грамотності: Навчально-методичний посібник для вчителя 8 (9) клас. Плани-конспекти уроків / За ред. В.Ф.Іванова, О.В.Волошинюк, О.П.Мокрогуза.Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. – 190 с.
3. Практична медіаосвіта: авторські уроки. Збірка / Ред.-упор. В.В.Різуна та В.В.Літостанського. – Київ: Академія української преси, 2013. – 447 с.
4. Шейбе С. Медіаграмотність: Підручник для вчителя / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу / Перекл. з англ. С.Дьома; за загал. ред. В.Ф.Іванова, О.В.Волошенюк. – К.: Центр вільної преси, Академія української преси, 2014. – 319 с.
5. Рень Л. В. Медіаосвіта як засіб формування медіакультури учнів [Текст] / Л. В. Рень // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. Чернігів, 2014. – Вип.115. – С.208-212. – (Педагогічні науки).
6. Палагнюк Ю. В. Політологічний аналіз медіа реформ у сучасній Україні та Республіці Польща [Текст] : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук / Ю. В. Палагнюк. Миколаїв, 2008. 16 с.
7. Петрунько, О. В. Діти і медіа: соціалізація в агресивному середовищі [Текст]: Монографія / О. В. Петрунько. Полтава: Укрпромторгсервіс, 2010. 480 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

5. Засоби діагностики успішності навчання: тестування, самостійні та контрольні роботи, виступи, реферати.